

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, prtiličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 9. januarja 1925.

leto III.

M. Čobal:

Zavarovanje rudarskih delavcev in nameščencev.

V mesecu novembru 1924 mi je g. minister dr. Žerjav dejal, da se bo rudarsko zavarovanje uredilo tekom leta 1925. Izrecno je obljubil, da bo poslal pravilnik, ki so ga predložili ministrstvu podjetniki potom rudarskih oblasti v študij, ocenno in stilizacijo Osrednjemu uradu v Zagreb. Rekel je g. dr. Žerjav, da je o tem že razpravljal tudi z generalnim ravnateljem Glaserjem. Ker sem takrat smatral, da ministrska beseda nekaj velja, sem se pozneje domenil z generalnim ravnateljem Osrednjega urada, da bo dal pravilnik na razpolago tudi glavnim interesentom, to je zaupnikom zavarovancev. Generalni ravnatelj Glaser mi je osebno to tudi obljubil. Naenkrat pa sem čital že pred prazniki naznanilo v »Jutru«, da je minister dr. Žerjav pravilnik že potrdil ter, da stopi s 1. januarjem 1925 v veljavo. Poročilu je »Jutro« dodalo volivne ocvirke za rudarje. Pohvalilo se je, kakšno darilo so dobili rudarji od demokratskega rešitelja za božične praznike in novo leto. Ko sem čital ono poročilo, sem si takoj mislil, da ono hvalisanje pomeni le neokusno volivno agitacijo za demokratsko stranko, da pa v pravilniku ne more biti kaj posebnega za rudarje.

Pravilnik so dobili najprej agitatorji demokratov v roke. V prvi številki »Jutra« 1925 se bavi v posebnem članku s tem pravilnikom g. dr. Jože Bohinjec, podravatelj Okrožnega urada v Ljubljani. Dr. Bohinjec trdi, da je pravilnik prežet modernega duha. Kje je ta moderni duh, pa zaman iščem v pravilniku. Pač pa sem našel v poročilu g. dr. Bohinjca veliko nemoderne. Morda smatra g. dr. Bohinjec za moderno, da se vpelje pariteta, dočim so imeli po starem zakonu rudarji dve tretjini v upravi oziroma v zastopstvu? Že glede uprave bo rudarski delavec veliko na slabšem kot je bil dosedaj. Posebno »moderno« pa je, da bodo predsedniki samo rudarski podjetniki, ki bodo imeli kar dva glasova in bo s tem dejansko upostavljena absolutna večina delodajalcev!

Paritete danes nikjer ne forsirajo, kjer so moderni ljudje v socialnem zavarovanju! Vsaj imajo podjetja v zavarovanju le ta edin interes, da kar najmanj plačujejo na prispevkih. Delavec pa mora imeti glavni interes v tem, da dobi ob času bolezn, invalidnosti in starosti čim večjo podporo. Tega pa delavec ne bo mogel verovati, dokler bo veljalo načelo paritete. Glede zastopstva se je zato pri tem zavarovanju uvedel princip ravno proti delavstvu. Delavstvo bi o svoji usodi odločevalo, če bi bil ostal vsaj dosedajnji princip glede zastopstva v bratovskih skladnicah. Pri tem pa se koncediram, da bi imeli v kontroli oziroma nadzorstvu podjetniki dvetretjinsko zastopstvo. To bi bilo moderno.

Jako reakcionarno je tudi določilo, vzeto iz starega zakona za nekdanje avstrijske pokrajine, ki še vedno dopušča nepopolne člane, ki so bili zaposleni v smislu § 131. rudarskega zakona. Podjetniki bodo to brez usmiljenja izrabili in cela

vrsta njim meljubit delavcev ne bo deležna starostnega zavarovanja. Spominjam se še časov v nekdanji Avstriji, da je bila kar polovica delavcev, ki jim podjetniki niso dovolili starostnega zavarovanja. Po dolgotrajnem boju se je šele posrečilo delavstvu odpraviti to grdo podjetniško prakso.

Princip rezervnih premij oziroma izplačila rezervnega deleža, ki smo ga že imeli, pa bo s tem pravilnikom celo odpravljen. Kaj je to moderno, če dela delavec od svojega 16. do 30. leta pri rudniku, potem pa si izbere drugo obrt, da ne dobi nikakega povračila za vplačane prispevke?

Tudi čakalna doba po starem zakonu je bila sicer različna pri raznih bratovskih skladnicah, po zakonu pa je bila dopustna do dveh let. Tako je bila cela vrsta bratovskih skladnic, ki so imele 2 do 3 leta karenčne dobe, ker rudar si pač veliko lažje nakoplje bolezen, kakor delavec pri drugi stroki, ki dela na svežem zraku. Na tisoče jih je, ki si že itak v dveh ali treh letih vsled slabega zraka, prepiha, v visokih temperaturah nakopljejo bolezen in postanejo invalidi. Doslej so taki nesrečneži dobili invalidno pokojnino, po novem zakonu pa bodo dobili vsi le borno beraško odpravnino 70% vplačanih premij.

Tudi dajatve za starostno zavarovanje in sicer po prvih petih letih 20%, po 10 letih 32% od kategorijskih plač, pomenijo poslabšanje! Kdor pozna naše rudniške podjetnike, ve, da bosta več kot dve tretjini delavcev v prvih štirih nižjih kategorijah.

Vzemimo morda srednjo kategorijo. Letni zaslužek na 300 delavnih dni znaša Din 7.500, od tega 20% zneso letno Din 1.500, mesečno Din 125. Pri petletni karenčni dobi, oziroma če bi služil 9 let 11 mesecev pri podjetju in bil član tega novega zavoda, bi dobil delavec mesečno 125 Din podpore. Sedaj pa dobiva od bratovske skladnice mesečno samo 4 Din, zato pa od Pokrajinskega pokojninskega sklada 150 Din, torej skupaj 154 Din. **Po novem bo dobil torej v srednji kategoriji delavec 29 Din manj kot dosedaj.**

Podjetniki pa še hočejo sedanjih pokrajinskih pokojninski sklad odpraviti, da se rešijo prispevkov, ki jih morajo plačevati od premoga. To pa se jim bo tudi posrečilo takoj, ko se uveljavi oziroma prevede novi pravilnik za bratovske skladnice. Tega seveda gospoda dr. Žerjav in tudi dr. Jože Bohinjec v »Jutru« ne povesta, ker bi bila menda to slaba agitacija za demokratske kandidate.

Gospodom okoli »Jutra« svetujem, naj vendar ne bodo tako reakcionarni in se naj ne smešijo pred svetom s hvalisanjem tega skrupucanega pravilnika rudniških podjetnikov. Gospoda dr. Bohinjca pa obžalujem, ker sem ga smatral do sedaj res za modernega socialnega politika, da s hvalisanjem objavlja taka reakcionarna določila, namesto da bi napisal ostro kritiko, ki jo zasluži ta pravilnik.

Madžarske volitve.

Absolutistični režim je posegel po skrajnem sredstvu. Mesto svobodnih volitev, mesto svobodnega, po ničemer motenega in oviranega izraza ljudske volje naj madžarske volitve utrde in konsolidirajo jugoslovansko državo.

Po daljšem oklevanju je izdal ministrski svet proti Radičevi stranki Obznano, postavil stranko izven zakona in — bajoneti, žandarji in policaji naj diktirajo hrvatskemu narodu volitve.

Z zloglasno Obznano je razpustil režim hrvatsko republikansko seljaško stranko, ustavil celotno njeno časopisje, prepovedal vsakršno strankino delovanje in odredil aretacijo vodilnih predstavnikov hrvatske republikanske stranke.

Med aretiranimi strankinimi predstavniki se nahaja tudi dr. Maček, ki je bil podpredsednik razpuščene narodne skupščine in kot tak član državnega odbora. To je onega odbora, ki vodi volitve v državi! Kaj ni to naravnost nečuvstvo, da se zapira član tega odbora!

Bridko se moti oni, ki meni, da bo to postopanje zacelilo globoke, gnojne rane, katerih je polno naše telo!

In, bridko se moti oni, ki misli, da bo bombastični in teatralični opis Radičeve aretacije olepšal nasilje vladajočega režima. Radič ima v hrvatskem ljudstvu močno zaslobo, Radič ima v hrvatskem ljudstvu ogromno večino, ki je nasilna aretacija ne bo in ne more spraviti s sveta. Nasprotno, Radičeva aretacija bo v vseh le utrdila, le poglobila prepričanje, kako nasilen je režim, ki ga predstavljajo samostojni demokrati in radikali.

Zastonj bi seveda pričakovali, da bi režim uvidel svojo zmoto, ki jo bo krvavo maščevala že bližnja

zgodovina. Kako neutemeljeno je opravičilo nasilnega razpusta Radičeve stranke kažejo že dogodki zadnjih dni. Z nepričakovano mirnostjo in navidezno hladnokrvnostjo gleda hrvatski narod režimska početja. Kje je tista revolucionarnost, ki hoče nasilno izvesti izpremembo današnjega režima? Zastonj bo izzival režim zaželjenega spora!

Pač pa režim že danes napoveduje, da bodo hrvatski kmeti uporabljali silo pri volitvah. To pripoveduje pa režim, da bo opravičil na voliščih žendarsko asistenco, številne bajonete, ki bodo kontrolirali pri samem volilnem aktu državno misel!

Preiskava po policajih mi prizanesla niti nedolžni Prepeluhovi stranki. Toda, tukaj je tudi policija mogla ugotoviti le dejstvo, da je Prepeluhova akcija porojena sama za volitve, njegova radikalnost in njegovo republikanstvo prikrojeno samo za mandat. Take želje pa niso nevarne državi. In, še eno je ugotovila policija pri Prepeluhu. Prepeluh nima z Radičem ničesar skupnega, nima z njim nobenih vezi.

Z nasilnim razpustom Radičeve stranke stopa jugoslovanska država v novo fazo, pričenja novo zgodovino. Ta faza pa pomeni velik korak nazaj in s to fazo začenja — državna kriza. Kajti, Obznana je naperjena proti hrvatskemu narodu, ki tvori del, važen del naše države.

Zato bo treba zopet dolgega časa, zato bo treba velikega dela, da bomo pričeli zopet z razmerami, ki jih je očrtal prevrat.

Delavski razred bo s podvojeno silo dvignil glas za politično svobodo in delavski razred bo s to parolo šel do svoje zmage.

Hišni lastniki rebelirajo.

Na Štefanovo so sklicali hišni posestniki protestno zborovanje v ljubljansko Unionsko dvorano, da protestirajo proti odločbi ministrskega sveta glede podaljšanja veljavnosti stanovanjskega zakona in glede naloženih davčnih obveznosti.

Ni še dolgo tega, ko je bil obsojen na večmesečno ječo delavec, ker je vzkliknil: proč z zakonom o zaščiti države! Ta klic ročnega delavca je ogrožal po mnenju sodišča javni mir in red in ta klic proti zakonu o zaščiti države je bil baže jasen poizkus nasilne izpremembe družabnega reda.

Drugače je seveda z gospodo hišnih posestnikov. Ta gospoda sme po mili volji rebelirati in protestirati proti odredbam ministrskega sveta in tej gospodi je dovoljeno, da se na odredbe in določbe ministrskega sveta ne bo ozirala.

Ministrski svet je odredil, da ima obveljati do prvega maja v stanovanjstvu stanje, ki ga je upostavil stanovanjski zakon. Tej odločbi pa se hišni lastniki nočejo pokoriti, tej odločbi se hišni lastniki ne bodo pokorili in — preko ministrskega sveta bodo uveljavljali svoje zahteve po zvišanju najemnin.

Hišni lastniki v Mariboru so že sklenili. Najemnina se zviša „za enkrat“ za 100 odstotkov. Komur ta zvišana najemnina ne prija, ta bo pa šel na cesto. Sklep ministrskega sveta je za hišne lastnike — kos parita.

Državna oblastva uveljavljajo proti delavcem, proti najemnikom avtoriteto. S pendrekom in arestom se ubija in vtepa državna avtoriteta delavcem. Hišni lastniki pa smejo nekažnovno smešiti odločbe ministrskega sveta in v vprašanju, ki v resnici ogroža takozvani red in mir.

Vsled brezbržičnosti državnih oblast so pričeli hišni posestniki že preganjati stanovanjske najemnike. Stanovanjski najemniki že dobivajo obvestila o povišanih najemninah. Po 200—500 odstotkov znašajo povišanja posameznih stanovanj! Naznanilom o povišanju najemnine pa je obenem pridejana grožnja: v nasprotnem slučaju pa boste šli na cesto.

V neznoznem položaju se nahajajo stanovanjski najemniki. Brez zaščite so izročeni samolastnosti hišnih lastnikov. Državna oblast pa mirno gleda, kako rebelirajo proti njej hišni lastniki.

Zato bo morala državna oblast tudi mirno gledati, ko se bodo stanovanjski najemniki dejansko, fizično branili pred deložiranjem in izkoriščanjem.

Vsi tisti pa, ki so obetali svoječasno z vso zgovornostjo, da bo ukonjenim stanovanjskim zakonom oživela privatna gradbena delavnost, bodo sedaj lahko videli: za gradnjo hiš kapitalistični razred sedaj nima denarja.

Zbirajte za volilni sklad!

Rudeči blok združenih delavcev in kmetov!

Z velikim požrtvovanjem in samozatajevanjem se je naši stranki vendar le posrečilo ustvariti rdeč volilni blok združenih delavcev in kmetov. Iz poročil, ki jih navajamo, je razvidno, da bodo sodelovale v tem bloku vse večje in važnejše organizacije »Naprejeve« skupine in deloma tudi skupine bivših komunistov, ki so se naveličale brezumne moskovske politike in taktike. Razume se, da bodo sodelovale tudi vse naše organizacije, tako da je že danes zagotovljeno, da bo že pri teh volitvah enotno nastopalo 45 do 50 organizacij, dočim bodo le 3 ali 4 zaenkrat nastopale še izven bloka.

Težko nam je, da se ljubljanski kliki pri »Napreju« vendar posrečilo pritegniti še nekatere, pa čeprav samo tri ali štiri organizacije in da ni bil dosežen popolnoma enoten nastop. Na drugi strani nas pa tolaži dejstvo, da bodo po končanih volitvah uvidele tudi te organizacije, da je bila njihova taktika zgrešena in se bodo tudi one priključile združenim organizacijam.

Poročila iz vseh krajev so tako razveseljiva, da smo prepričani, da bo proletarij že pri teh volitvah pokazal svoj gnjus nad politiko raznih meščanskih strank. Že pri teh volitvah se bo pokazalo, da pridobiva proletarij zopet politično moč, s katero bo morala jugoslovanska buržuazija računati.

Priobčujemo nekaj poročil o volivnem gibanju proletariata, da dobe naši čitatelji celotno sliko o položaju:

Soštanj. Preteklo nedeljo se je vršil pri nas dobro obiskan volivni shod, na katerem je poročal s. F. Svetek iz Ljubljane. V enournem govoru je razložil potek dogodkov po priobčenju Šoštanjske resolucije, za katero so se izjavile skoro vse »Naprejeve« organizacije in tudi načelstvo naše stranke v imenu naših organizacij. Žalibog je klika pri »Napreju« to resolucijo, kakor tudi nešteto drugih, sabotirala, utajila in briskirala, skušajoč, da bi druge organizacije ne zvedele za plemenito hotenje Šoštanjskega proletariata obeh skupin.

Ali organizacije in proletarij je resolucijo z navdušenjem sprejel in jo bo tudi izvedel.

Kongres »Naprejeve« skupine.

Za kongres »Naprejeve« skupine je vladalo tudi izven vrst te skupine precejšnje zanimanje. Kajti obče znano je bilo dejstvo, da je bila politika bivšega načelstva v ostrem nasprotju z željami in zahtevami organizacij in članstva. Vsi smo torej z zanimanjem pričakovali, ali bodo zmogale organizacije, ki so imele za seboj ogromno večino članstva, ali bo zmagal ozki krog voditeljev, ki se je krčevito opiral na aparat in na časopis. Izvršiti se je imela borba med demokracijo in avtokracijo v stranki.

Že sklicanje kongresa se je izvršilo na način, ki je moral izzvati največje ogorčenje vseh pristašev demokracije misli. Naznanjen ni bil niti dnevni red, kar je gotovo unikum v zgodovini delavskih organizacij. Objavljena ni bila nobena resolucija in noben predlog, da organizacije ne bi mogle zavzeti svojega stališča dotičnega predloga.

Še več. Objavljen ni bil niti en predlog izmed neštetihih, da bi se ne moglo zvedeti, kaj ta ali ona organizacija želi in zahteva. Edina resolucija sodrugov iz Črne je zagledala beli dan, pa še na to je uredništvo loonilo z največjim loparjem. Sicer pa živ krst ni mogel zvedeti za predloge raznih organizacij, v kolikor jih niso iz obupa objavljale v našem »Socialistu«.

Tako bojazen pred lastnimi člani, morejo imeti le ljudje, ki so vedoma grešili nad njimi. In boječ se njihove sodbe so se poslužili vseh trikov in

Po govoru s. Svetka se je priglasi k besedi s. A. Koradej, ki je bil delegat na kongresu »Naprejeve« skupine. Poročal je o neverjetnem zapostavljanju lastnih organizacij na kongresu in se izjavil za bojkot napram kliku, ki ne spoštuje niti volje svojega lastnega članstva.

Nazadnje je pozval s. predsednik shoda vse navzoče na agilno in složno delo za zmago rdečega bloka. Nabralo se je tudi 100 Din za volivni sklad.

Črna. Na praznik Novega leta je sklical tukaj slabo znani Möderndorfer maloštevilno občinski shod, na katerem je hotel pridobiti navzoče za separatistični nastop.

S. Stern je na shodu nastopil proti razbijanju in bral hude levite kliki, ki je sklep članstva iz Črne briskirala in celo dovolila, da se je tako dobrohoteča resolucija Črnjanov javno po »Napreju« cefrila po človeku, ki misli, da je bog, in sme zato po mili volji trgati sklepe članstva. Razun dveh ali treh zaslepljenцев vztraja proletarij Črne moško pri svoji resoluciji in bo odklonil separatizem.

Mežica. Kandidat Möderndorfer bije okoli sebe kot zblaznel, ko vidi, da se članstvo in delavstvo noče več pretepati med seboj in se delavstvo ne navdušuje več za separatizem »Naprejeve« klike. V najslabšem slučaju bo najmanj polovica našega delavstva volila rdeči blok.

Celje. Delavstvo obeh skupin bo nastopilo pri volitvah enotno za rdeč blok. Popustili bomo vsak nekaj in spori bodo rešeni. Volja za zedinjenje je pri nas tako na višku, da ne bomo niti do volitev čakali, temveč bomo mogoče že v par dneh združili obe organizaciji v eno celoto. Naše geslo je: Združeni v trpljenju, združeni v boju in združeni v zmagi!

Maribor. Naše okrožje je bilo že do sedaj enotno, vendar se čutimo kakor pomlajene, ko vidimo, da bodo tudi ostali kraji enotno nastopili v rdečem bloku. Preteklo sredo 7. t. m. se je vršil sijajno obiskan zaupniški zbor mariborske in okoliških organizacij. Poleg domačih referentov je nastopil s. dr. Milan Korun, ki je v zelo instruktivnem referatu opisal volilno gibanje proletariata in njegovih nasprotnikov. Discipline in volja do požrtvovalnega dela pri nas na višini.

Zidani most - Radeče. Kakor znano, se je udeležil tudi naš zastopnik srezke konference Laškega sreza, ki se je vršila v Hrastniku. Konferenca se je izjavila za enoten nastop, s čimer se je naše delavstvo popolnoma strinjalo.

Tem večje ogorčenje je pa zavladalo, ko smo zvedeli, da je klika okoli Bernota to skupnost odklonila in tudi pregazila sklepe srezke konference. Mi vstrajamo pri našem sklepu za enoten nastop in pozivljamo vse druge »Naprejeve« organizacije kakor tudi bivše komuniste, da izvedejo željo po enotnem nastopu. — Na seji zaupnikov v sredo smo določili našega kandidata in tudi predstavnika skrinjic. Poskrbeli bomo tudi za agitacijo v okolici.

Litija. Bernotova klika je poslala našim zaupnikom v podpis svojo kandidatno listo. Ker smo za enoten nastop in proti separatizmu, smo listo nepodpisano vrnil.

Trbovlje. Na srezki konferenci smo sklenili enoten nastop. Razume se, da ga bomo tudi izvedli, če je to kliki pri »Napreju« všeč ali ne. Trboveljski proletarij je medsebojnih sporov sit do grla.

Tacen. Naša organizacija je bila do sedaj priključena »Naprejevi« skupini. Izjavili smo se za rdeč blok in ker Bernot tega ni upošteval, bo ostal sam, mi gremo pa v rdeč blok, ki kandidira našega zastopnika na svoji listi. — Bernot nam je poslal v podpis svojo separatistično kandidatno listo. Preteklo nedeljo smo sklicali sestanek, da se pogovorimo, kaj naj napravimo s to listo. Po pojasnitvi s. Debeljaka je zavladalo nad razbijajući delavske enotnosti tako ogorčenje, da so razljučeni delavci kandidatno listo razbijajući na drobne kose raztrgali.

V Srednjih Gameljnih se je vršil na praznik Novega leta volivni shod, ki je bil brez lepakov in vabil vendarle sijajno obiskan. Govornik iz Ljubljane nam je poročal o delu za rdeči blok. Za ta blok so se izjavili vsi navzoči. Volivna agitacija napreduje pri nas nad vse razveseljivo.

Ljubljanska okolica. Kandidat rdečega bloka s. Pavel Škerl uživa zlasti pri tobačnem delavstvu velike simpatije, ker je znan kot požrtvovalen sodrug, ki v najtežjih situacijah ni izgubil srca, ne volje in

možgan. Volivno shode, ki jih prireja so vsi zelo dobro izpadli. Navdušenje za rdeči blok je splošno.

Ljubljana. Ko smo zvedeli, da kandidira Bernot na separatistični listi za Ljubljano, smo se zopet enkrat od srca smejali. Že zadnjič ni mogel kandidirati, ker ni dobil 100 podpisov, ki so potrebni za vložitev kandidatne liste. Kako bo to sedaj ukrenil, ko so ga zapustili razun dveh družin popolnoma vsi člani, nam je nerazumljiva uganjka, ki je menda niti on rešiti ne bo mogel.

Sicer se trudi slaboznani Kosec, da bi te podpise zbral, ali podpisati mu liste nihče ne mara. Ljubljani poznajo Koseca še iz tistih časov, ko je bil predsednik naše Jugometalije, pa ga je morala izključiti in oddati sodišču, ker ni znal razločevati med mojim in tvojim. Po tem dogodku je bil nekaj časa miren. Končno je pa začel ustanavljati krščansko socialno kleparsko sekcijo, kjer je bil včlanjen in je predsedoval tudi njenim sestankom, na katerih je Lombardno razlagal krščansko ljubezen, krščansko demagogijo. Pa še celo za klerikalce je bil nekoliko preveč pokvarjen, zato so ga izbacili iz organizacije.

Končno pa je našel pravo stranko, s katero se idejno strinja in ta stranka se je njegove sopolmoči tako razveselila, da je napravila izjemo v svojem pravilniku, ki predpisuje 3-letno članstvo za člane načelstva in ga je izvolila v načelstvo, kljub temu, da je šele pred par tedni pristopil.

Pobiranje podpisov mu je — kakor nam poročajo — prekinila zopet policija.

Pravzaprav je to volivno nasilje, zato upamo, da bo »Napreju« že zastavil svoj »vpliv«, da ga reši, da bo nemoteno zopet zbiral potrebne podpise in druge reči. Dobro bi bilo, da ga tudi postavi kot »mučenika« na kandidatno listo — kajti čast onim, ki trpe za »materialističnem« interesu.

Volivno gibanje napreduje. Kar je dobrega in poštenega v proletarskih vrstah, je za rdeč blok. Zato zaključujemo naše poročilo z edinim pozivom:

V boj za rdeč blok!

v listu in na kongresu. To se ni zgodilo, nasprotno je bilo rečeno, da je predlog preveč trapast.

Kar se je pa zgodilo s predlogom, ki ga je poslala srezka konferenca »Naprejevih« organizacij iz Laškega sreza (revirjev) pa presega vsa pričakovanja. Ta konferenca, ki je bila edino opravičena sestavi predlog za srezkega kandidata, je to tudi storila. Kaj se je zgodilo? Voditeljska klika je ta predlog kratkoma ignorirala in postavila drugega kandidata — takega, ki ga v revirjih komaj poznajo.

Delegata, ki je imel na kongresu zastopati predloge trboveljske resolucije so pa tako briskirali, da je že prvi dan — odšel domov.

3. Hrastniška organizacija je stavila predlog za enoten nastop, obenem pa tudi predlagala pravičen način razdelitve kandidatov po moči organizacije. Kaj se je zgodilo? Predlog so briskirali in utajili — delegata so pa pognali domov.

4. Celjska organizacija je istotako zastopala načelo enotnega nastopa — zato so jo izključili iz kongresa, kljub temu da šteje 50 agilnih članov. Delegat se je odpeljal v dno duše razžaljen nad krivico, ki se je zgodila članstvu, ki ga je imel zastopati.

5. Organizacija v Črni, ki je največja v Naprejevi skupini in šteje več kot četrtino vsega članstva te stranke, je stavila resolucijo, v kateri je zahtevala da se napravi enoten sporazumen nastop socialističnega proletariata. Obenem je pa zahtevala, da takrat ne smejo kandidirati oni, ki osebno napadajo po časopisu in ki zastrupljajo delavski pokret.

Kaj so storili na to resolucijo? Pljumlili so nanjo in postavili prav na vidna mesta (nosilce list) ravno one, ki jih delavstvo Mežiške doline na celi črti odklanja. To so Möderndorfer, Bernot in Pastorek. Zlasti o Möderndorferju so razširjene že cele legende po Mežiški dolini tako, da je soglasna želja tamkajšnjega delavstva ne le, da ne sme biti kandidat, temveč se celo zahteva, da ga morajo kot škodljivca izključiti iz stranke.

6. Ne dostaje nam prostora da popišemo dovoljno zločin, ki se je izvršil nad posameznimi organizacijami, zato se omejimo na konstatacijo, da so bile istotako briskirane tudi organizacije iz bivše Kranjske. Večina teh organizacij se je udeležila tudi naše oblastne konference dne 14. dec. na kateri je bilo okoli 200 delegatov resolucije, za katero so brez izjeme glasovali tudi zastopniki Naprejevih organizacij, je sklenjeno, naj se imenuje skupna lista:

Združeni delavci in kmetje SSJ.

Kaj je pa sklenil ta »kongres« 20 ljudi? Da bo vložil separatistično listo pod imenom: Kandidatna lista SSJ in KDZ., torej ravno nasprotno temu, za kar so se izjavili res pravi zastopniki kranjskega delavstva.

Našteta dejstva so le majhen odlomek nezasišanih, ki jih je izvršila maloštevilna klika nad svojimi lastnimi organizacijami. Višek brezvestnosti je gotovo dejstvo, da so prepovedali govoriti na kongresu članu od kongresa izvoljenega nadzorstva, ki je po vseh drugih organizacijah ne-

nega prepričanja. Plače jim določujejo gospodje šefi po mili volji. Ali še ne čutite trgovski nastavljenec, da ste sužnji? Zdi se Vam, da ste veliki gospodi, reprezentanti srednjega stanu. Vsled tega vas je sram združenja z umazanimi in ravno tako izkoriščanimi delavci. V svoji domišljiji si predstavljate, da ste posebna kasta izkoriščanih. Vi dobro veste, da se gospodi šefi brez razlike narodne pripadnosti bojijo močne socialistične strokovne in politične organizacije. Ker se šefi teh organizacij bojijo, se jih

bojijo tudi nastavljenec, akoravno vidijo in čutijo, da z beraškimi plačami ne morejo shajati. Namesto razrednih bojevnikov in junakov pa se zgodijo slučajni, da se danes eden, jutri drugi ugleden nastavljenec spozabi tako daleč, da pride končno ob svoj kruh in v zapor. Branite svoj ugled s tem, da se organizirate in zahtevajte z vzvišeno glavno svojih pravic. Spominjamo vas na Aškercov izrek: zahtevaj, nič ne prosil! Visoko glavo nosi!

Trgovski nastavljenec.

DOPISI.

Studenci pri Mariboru. Pred par tedni je napadel Studenčane na prav nesramen način v Narodnem gospodarju tukajšnji novopečeni Radikal. Skriva se sicer za hrptom uredništva, vendar je nam ta gospod prav dobro znan. Da si svojo radikalno jezo malo ohladi, je v svojem članku nahlulil kar povprek vse, kar ne trobi v radikalni rog. Kot prvega je vzel na muho Divjaka, kateri je baje delal nočni nemir, in v svoji pijanosti preveč govoril črez meje, za kar se bo moral samoumevno tudi zagovarjati. Ta radikalni gospodek je mnenja, da je sličnih nočnih nemirov kriv občinski urad, češ, da proti takim nemirnežem premalo strogo postopa. Pozabi pa, da tudi po večjih mestih, kjer mrgoli policajev in civilnih dektetivov nočni nemiri niso nič kaj novega. Nadalje opozarja občinski urad, naj postavi stalnega občinskega redarja, kateri naj ponoči nadzoruje raznovrstne veselice, in tudi druge lokale. Ljudje, ki pridejo s tem gospodom večkrat v stik, trdijo namreč, da reflektira on sam na to mesto kot redar. Kar se tiče njegovih zmožnosti, smo mi mnenja, da bi zadostovale, saj je bil avstrijski feldvebel in pozneje še celo baje „Bezirkshauptmann“, nekje v Srbiji, kakor se sam prav rad

pohvali. Po izjavi nekaterih gospodov iz delavnice drž. železnice pa bi ga tudi tam prav lahko pogrešali. Torej novi občinski redar je fertig. Od zanesljive strani smo slišali, da se je pri seji občinskega odbora ta gospod izrazil, da ima on občinski proračun v malem prstu, pozabil pa je zraven, kako se je on kot občinski blagajnik leta 1921. pri proračunski seji tresel kot šiba na vodi, in mu je pot kar curkoma tekkel po obrazu in če bi mu ne bila priskočila na pomoč sodrug župan Kaloh in obč. odbornik gospod Alt, bi bil postal nezavesten. Zato Vam gospodine dopisnik svetujemo, da se pomirite, ne povišujte se, ker to Vam lahko škoduje. Socialiste pa pustite na miru, drugače Vam bomo pošteno navli ušesa.

Notranje Gorice. Na Novega leta dan se je vršil pri nas dobro obiskan volivni shod Socialistične stranke Jugoslavije. Zborovalci, katerih je bilo okoli sto, so se soglasno izrekli, da bodo šli kot en moč v boj za listo Združenih delavcev in kmetov SSJ. Na shodu sta poročala srezki kandidati s. Pavel Škerlj in pa s. Uratnik. Oba govora so delavci in mali kmetje vzeli z odobravanjem na znanje. Na shodu se je nabralo tudi za volivni shod pod geslom: »Za rdeči blok.«

Iz uprave.

Sodrug iz Trbovelj nam je poslal dopis, katerega priobčujemo. V tem dopisu je točno orisal, da si pač vsi želimo dobrega delavskega tiska, da pa to ostane samo želja in nič drugega. Če pa hočemo, da se ta želja tudi uresniči, potem mora vsak po svojih močeh pomagati.

Tudi uprava se pridružuje klicu tega sodruga in prosi vse, ki žele, da bi »Socialist« izhajal vsaj dvakrat tedensko, da pomagajo in pridobivajo novih naročnikov.

Ta naloga ni težka. Vsak ima znanca, prijatelja, ki še ni naročnik, naj ga pridobi in pošlje točen naslov na upravo »Socialista«, Ljubljana, Vidovdanska c. 2 in s tem je dovršil svoje delo. Sodrug, čitatelji na delo!

Uprava.
Krajevnim organizacijam kakor tudi posameznim zaupnikom sporo-

čamo, da morajo sporočiti vedno pravočasno tajništvo vršitev volivnih sestankov in shodov, da zameremo poslati govornika in pa objaviti v listu. Prirejte pridno manjše sestanke. Zbirajte ob vsaki priliki za volivni sklad. Sodrug na delo! Vse je odvisno od našega dela in požrtvovalnosti.

ZA TISKOVNI IN VOLIVNI SKLAD.

Do sedaj nabranih	Din 9.833,90
Ropret Andrej, Tomačevo „	10.—
Svetek Franc, na blok št. 118	50.—
Gros Franc, na blok št. 16	50.—
Na shodu v Notranjih goricah nabranih na blok št. 164	29.—
Na nabiralno polo nabral s. Topolavec od sled. ss.	

Topolavec Anton	Din 10.—
Rozman Alojz, gostilna	50.—
Gerdej Lenčko	5.—
Mördel Ulrik	5.—
Paher Ivan	2.—
Zupane Fr.	3,50
Perdih Fr.	5.—
Miggeč Valentin	1.—
Kanauf Zofka	1,50
Krobl	1.—
Jelenko	3.—
Stanouschek	5.—
Švab Mirko	3.—
Dražil	20.—
Prosen Jožef	2.—
Prosen N.	3.—
Woschang Ivan	3,50
Prosen Jakob	5,50
Terdina Matevž	2.—
Engler Fritz	3.—
Robič Pankracij	20.—

Skupaj Din 10.126,65

Skromni klerikalci.

V nedeljo, 4. januarja se je vršil volivni shod SLS v Mariboru, na katerem je nastopil sam vojskovodja črne armade dr. Korošec. Brez vriska in bleska, čisto »skromno« se je priredil v bančnih prostorih zaupni sestanek, na katerega so bili povabljeni samo »somišljeniki«. Sicer je prišlo nekaj radovednežev, ti pa so bolj občudovali in gledali klerikalnega generala kot pa njegov govor. Naš skrahirani Vranglovec se povsod drugod več klati, doma ga pa vidimo kvečjemu, kadar pride po mandat. Naš Tone ustvarja raje »avtonomijo« v Zagrebu, Sarajevu in Beogradu.

S težkim srcem je prišel naš duhovni oče Antonius na ta volivni sestanek ožjih somišljenikov. Vsaj je prišel popolnoma praznih rok. Iz žepa je privlekel samo zmečkano papirnato avtonomijo, kamor jo je bil spravil 19. marca 1923. Vodja SLS je tokrat skušal obrniti pozornost navzočih na vladino nasilje in to mu je sedaj ravno prav prišlo, če tudi ni povedal, da nasilje ni nasilje samo tedaj, kadar ga izvaja Pašič, ampak tudi tedaj, kadar ga vrši — Korošec. Nasilje je nasilje in korupcija je korupcija, naj prihaja od radikalov ali pa od slov. klerikalcev. Jugoslovani, delavci, železničarji, ne bodo tako hitro pozabili nasilja, ki so ga izvaja-

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik: France Vidmar.
Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

jali Korošec-Breje, Remeč in Leskovar l. 1920 nad proletarijatom Jugoslavije — ko so na delavce streljali in so jih Korošcevi zandarji preganjali, zapirali, samo zato, ker so Korošecu smrdeli po — komunizmu.

Čez vse to je naš duhovni oče pustil travo rasti. Toda na tako brutalno poteptanih tleh trava ne rase. Takrat je bil dr. Korošec za centralizem, ko je s Pašičevo radikalno stranko delal na skrivnem v Zagrebu Markov protokol, s katerim je dal vso moč v državi eni tretjini ljudskih zastopnikov t. j. radikalom, ki so nad eno leto nemoteno in neovirano vladali. Edin pogoj je stavil takrat Korošec, da ne pridejo njegovi drugi nasprotniki do korita in pa, da bo SLS svobodno razpolagala z — žandarji v Sloveniji.

Vse so tigri nesramno izdali, saj so pripravljali proračun, v katerem so odmerili za vojaštvo mesto dosedanjih dveh, štiri milijarde dinarjev! Pa tudi na slovenske »fante« v Macedoniji se klerikalci niso zmislili.

POSLANO.

»Jutro« z dne 7. januarja je priobčilo poročilo o predavanju dr. Jože Bohinjca na Izlakah pri Zagorju. Ne spuščam se v polemiko o tem famoznem poročilu. Ugotavljam le, da je v pravilniku o bratovskih skladnicah toliko temnih, da delavca nesprijemljivih točk, da daleko ne odtehtajo onega dela, ki ureja pokojninsko vprašanje rudarjev. Opozorjam samo na določilo, ki omogočuje podjetnikom pri eventualnem mezd-nem gibanju ali stavki, ki bi trajala nad 6 tednov, da spravi vse delavce ob njihove pridobljene pravice, četudi bi služili že po 10, 20 in več let. Če je to moderno, prepuščam to dr. Joži Bohinju in »Jutrovemu« dopisniku.

Zagorje, 8. jan. 1925.

M. Čobal.

Hahtevajte povsod

Jadran

terpentinovo čistilo za čevlje, ker je najboljše.

Ako čistite čevlje edino le z »Jadran« kremo«, si prihranite mnogo denarja. Vaši čevlji ne razpokajo, ostanejo mehki in trpežni.

En gros

Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina

Gaspari & Fanning

Maribor, Aleksandrova cesta št. 48

En gros



Kroje po najnovejši modi, poljubne za dame in gospode razpošilja

Knafelj Alojzij
učitelj krojaštva

Ljubljana, Križevniška ul. 2.

Dve zidani hiši z večjim posestvom za 100 dinarjev

dobil bo lastnik naše srečke, katerega bo zadel žreb.

Srečke razpošilja **Prostovoljno gasilno društvo v Strnišču pri Ptuju**, proti vpošiljatvi zneska za srečko, ter Din 3.— za priporočeno pošiljatev.

Priporočamo vsem gospodinjam

„ADRIA“

ječmenovo ljudsko kavo, dvojno sladno rženo „Meta“, dvojno sladno ječmenovo „Sidro“ kavo.

Hahtevajte jo povsod! Hahtevajte jo povsod!

ČAJ V DRUŠTVU.

ČAJNA ROČKA
popolna

ZATO V VRABE NAJCENEJSI IN OBENEM NAJFINEJSI